

جریان فتح الله گولن در ترکیه

(جنبش خدمت یا دولت موازی)

نویسنده

خدمت الله فلاح

ناظر علمی

یدالله جوانی

تهیه کننده

مؤسسه فرهنگی هنری صبح حضور امید

سرشناسه	:	فلاح، رحمت الله، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	:	جریان فتح الله گولن در ترکیه (جنبش خدمت یادولت موازی) / نویسنده رحمت الله فلاح؛ ناظر علمی یدالله چوانی؛ تهیه کننده مؤسسه فرهنگی - هنری صبح حضور امید.
مشخصات نشر	:	تهران: مؤسسه فرهنگی هنری صبح حضور امید، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۲۲۳ ص: جدول.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۹۷۱۷۹-۰۰-۳
وضعیت فهرست نویسی	:	۱۹۵۰۰۰ ریال
موضوع	:	فیا
موضوع	:	گولن، فتح الله، ۱۹۳۸ - م.
موضوع	:	Gulen, Fethullah
موضوع	:	جنبش های اجتماعی - ترکیه - تاریخ - قرن ۲۰ م.
موضوع	:	th century. Social movements -- Turkey -- History --
موضوع	:	جنبش های اسلامی - ترکیه
موضوع	:	Islamic movements-- Turkeyx
موضوع	:	اسلام و مسائل اجتماعی
موضوع	:	Islam and social problems
شناسه افزوده	:	چوانی، یدالله، ۱۳۴۱ -، ویراستار
شناسه افزوده	:	مؤسسه فرهنگی هنری صبح حضور امید
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۵ ۴۳۸/۳ DR۶۰۳
رده بندی دیویی	:	۲۲۰/۰۱۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۲۰۱۷۶۹

جریان فتح الله گولن در ترکیه

(جنبش خدمت یادولت موازی)

■ نویسنده: رحمت الله فلاح

■ ناظر علمی: یدالله چوانی

■ تهیه کننده: مؤسسه فرهنگی هنری صبح حضور امید

■ ناشر: مؤسسه فرهنگی هنری صبح حضور امید

■ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه ■ نوبت چاپ: ۱۳۹۵ (پاپ اول)

■ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۱۷۹-۰۰-۳

■ قیمت: ۱۹۵۰۰۰ ریال

کلیه حقوق این اثر محفوظ و مخصوص ناشر است.

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه نام
۱۷	مقدمه
۲۳	فصل اول - بستر های اجتماعی و مبانی معرفتی نورجی ها در ترکیه
۲۵	مقدمه
۲۶	ماهیت شناسی و جزان بای جنس نورجو
۳۴	گفتمان علم گرایی در سیات سار النور
۳۷	الگوی اجتماعی کردن علم
۴۰	نتیجه گیری
۴۱	فصل دوم - ماهیت شناسی جنبش فتح الله گولن
۴۳	شخصیت شناسی فتح الله گولن
۴۸	دو برداشت از اهداف جماعت گولن
۵۰	بسترهای ظهور جنبش گولن
۵۲	گفتمان و اندیشه گولن
۵۳	تمایز گولن با سایر شیوخ طریقتی
۵۵	مفاهیم کلیدی گولن برای بسیج پذیری
۵۸	تفاوت در قرائت گولن و نورسی

۶۰	معلمی، بنیان نسل طلایی گولن
۶۲	جایگاه علوم طبیعی در گفتمان ارشادی گولن
۶۳	اسلام و قدرت دانش محور
۶۴	تغییرات اجتماعی از طریق شبکه آموزشی
۶۶	کار و سرمایه در گفتمان گولن
۶۸	رابطه دین و سیاست
۷۱	سیاست و دین در ترکیه در اندیشه گولن
۷۳	گفتمان تلفیقی گران (عثمانی گرایی، ترک گرایی و لائتیه)
۷۵	قرائت آناتولی از اسلام
۷۷	مفصل بندی گولن ۱ هویت ملی - اسلامی
۷۹	تساهل و تسامح در نگاه گولن
۸۰	فرایندهای جهانی شدن در اندیشه گولن
۸۱	گفتگوی ادیان
۸۱	نقاط فنی گفتمان گولن
۸۳	نتیجه گیری
۸۵	فصل سوم - رویکرد آمریکا به گولنیسم
۸۷	مقدمه:
۸۹	الف) ویژگی های مسلمانان میانه رو از نگاه غرب
۹۰	۱. دموکراسی
۹۰	۲. پذیرش منابع غیر مذهبی قانون
۹۱	۳. احترام به حقوق زنان و اقلیت های دینی
۹۱	۴. مخالفت با تروریسم و خشونت نامشروع

۹۲	ب) شرکای بالقوه.....
۹۲	۱. سکولارها.....
۹۳	۲. مسلمانان لیبرال.....
۹۶	۳. سنت‌گرایان میانه‌رو و صوفی‌ها.....
۹۸	ج- شرکا؛ رویکرد غرب در جهان اسلام.....
۹۸	۱. دانشگاهیان مسلمان لیبرال و سکولار.....
۹۸	۲. روحانیون میانه‌رو جوان.....
۹۹	۳. گروه‌های زنان.....
۹۹	۴. روزنامه‌نگاران.....
۱۰۰	د- رابطه آمریکا و ایران.....
۱۰۲	اهداف امریکا.....
۱۰۷	فصل چهارم- فعالیت جماعت گولن در حوزه‌های آموزشی، امنیتی و ورزشی.....
۱۰۹	مقدمه.....
۱۱۰	الف) در حوزه آموزشی.....
۱۱۰	۱- شکل‌گیری اشکال نوین آموزش.....
۱۱۱	۲- درسخانه‌ها به مثابه حلقه‌های قرائت.....
۱۱۲	۳- گزارش میدانی از یک درسخانه.....
۱۱۴	۵- ساختار و ماهیت کارکردی درسخانه‌ها.....
۱۱۷	۶- ایجاد الگوی مرفقی از درسخانه‌ها.....
۱۱۷	۷- آموزش نسل طلایی، آرمان جماعت گولن.....
۱۱۸	۸- اصول قوام‌دهنده بر پروژه‌های آموزشی فتح‌الله گولن.....
۱۲۲	۹- مقررات مدارس گولن.....

- ۱۰- معلمان مدارس گولن ۱۲۴
- ۱۱- حمایت‌های مادی و معنوی ۱۲۴
- ۱۲- برگزاری سالانه مسابقات المپیاد زبان ترکی ۱۲۵
- ب) حوزه امنیتی و دادگستری ۱۲۶
- ۱- حوزه امنیتی و دادگستری ۱۲۶
- ۲- فقیهت جماعت در نفوذ به پلیس، ارتش، دادگستری ۱۲۸
- ۲/۱- تخصص علمی آن‌ها ۱۲۹
- ۲/۲- بسترسازی اجتماعی دوران توسعه طلبی کمونیسم ۱۲۹
- ۲/۳- ورزیدگی سیاسی دادگستری به سبب رفتار اخلاق‌مداری اسلامی ۱۳۰
- ۲/۴- حمایت حزب عدالت و توسعه ۱۳۱
- ج) حوزه ورزشی و نفوذ اجتماعی ۱۳۳
- نتیجه‌گیری ۱۳۴
- فصل پنجم - بنیان‌های نظری و عملی سرمایه و رسانه در جماعت گولن ۱۳۷
- الف) بنیان نظری و عملی سرمایه ۱۳۹
- قرائت دینی و مکتبی از سرمایه‌داری در اندیشه گولن ۱۴۱
- فرصت‌سازی از آزادسازی اقتصادی در ترکیه ۱۴۵
- دلایل موفقیت بنگاه‌های اقتصادی جماعت ۱۴۹
- منابع اولیه سرمایه جماعت گولن ۱۵۰
- شبکه آموزشی ۱۵۴
- معرفی توسکن ۱۵۵
- ب) جایگاه رسانه در جماعت گولن؛ بنیان‌های نظری و عملی ۱۵۷
- نهادهای فکری و رسانه‌ای گولن ۱۶۱

۱۶۲	نتیجه گیری (دو گفتار).....
۱۶۹	فصل ششم - جماعت گولن و کودتای ۲۵ تیر ترکیه.....
۱۷۱	مقدمه.....
۱۷۵	گولن و سیاستمداران.....
۱۷۶	گولن و اربکان: رودرویی اسلام اجتماعی با اسلامی سیاسی.....
۱۷۷	گولن و حزب حاکم عدالت و توسعه.....
۱۷۷	بحران در روابط جماعت گولن با اردوغان.....
۱۷۹	اتهامات وارده علیه گولن.....
۱۸۳	کودتای ترک و نقش آفرینی جماعت گولن.....
۱۸۴	عوامل کودتای ترک.....
۱۸۴	الف) عوامل داخل کودتای ۲۵ تیر.....
۱۸۶	ب) عوامل بین المللی.....
۱۸۷	دلایل شکست کودتا.....
۱۹۱	ضربه کاری دولت به جماعت گولن بعد از کودتا.....
۱۹۳	تعارض اندیشه‌ای در حوزه عمل.....
۲۰۰	جدول؛ مدل‌شناسی رفتاری و الگوی اندیشه‌ای جماعت گولن.....
۲۰۵	فصل هفتم - گفتمان جماعت گولن در ترازوی معیاری انقلاب اسلامی.....
۲۰۷	شاخص‌ها و ویژگی‌های گفتمان انقلاب اسلامی.....
۲۱۰	فتح‌الله گولن و جمهوری اسلامی ایران.....
۲۱۴	نتیجه گیری.....
۲۱۷	منابع.....

اگر سیاست خارجی را بازتاب سیاست داخلی بدانیم، باید بپذیریم که تحولات سیاسی و جابجایی قدرت در یک کشور، بر محیط خارجی، همسایگان و راهبردهای منطقه‌ای آن‌ها نیز تاثیر می‌گذارد. ترکیه یکی از کشورهای مهم در همسایگی جمهوری اسلام ایران است. اهداف و منافع ملی، موقعیت جغرافیایی و ظرفیت‌های اقتصادی سرکش در سبب شده است که روابط آنکارا-تهران، به‌ویژه طی چند دهه اخیر، بر پایه ا-ت-ر-ا-ب-ل و در چارچوب اصل «رقابت-همکاری» تعریف شود. با وجود توسعه مناسب در کشور در حوزه‌های مختلف، به‌ویژه در زمینه اقتصادی و تجاری، راهبردهای امنیتی در کشور در کانون‌های بحران در غرب آسیا، به‌طور مشخص در تحولات سوریه و عراق نامشروع و به دلیل رویکرد دولت ترکیه در سیاست خارجی و نگاه مقامات آنکارا به آمریکا و غرب، این کشور در جبهه مقابل ایران و جبهه مقاومت قرار گرفت، البته پس از بروز رزهای جبهه مقاومت در منطقه حلب سوریه، تغییراتی در رفتار این کشور و تمایل آن به گفت‌وگو و همکاری قوت گرفت، اما تحولات داخلی ترکیه و منازعات جریان‌های سیاسی-اجتماعی معطوف به قدرت در این کشور همواره از سوی ایران و سایر کشورهای منطقه با اهمیت تلقی شده است، تحولاتی که این کشور را در سال ۹۵، بار دیگر تا مرز یک کودتای نافرجام پیش برد. در ماجرای کودتای ۲۵ تیرماه

۱۳۹۵، دولت اردوغان از همان ابتدا انگشت اتهام را به سمت فتح‌الله گولن گرفت و به بازداشت گسترده نیروهای وابسته به این جنبش اقدام کرد.

صرف‌نظر از چالش‌های حزب عدالت و توسعه با این جنبش و نتیجه کشمکش‌های این دو جریان در صحنه سیاسی ترکیه، باید اذعان کرد که جریان گولن، تفکر گولنیسم و حامیان آن بخشی از واقعیت جامعه ترکیه هستند. امروزه جنبش خدمت به رهبری گولن در بستر فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی و با بهره‌گیری از ظرفیت رسانه‌ای و شبکه آموزشی، نه تنها در ترکیه، بلکه در بسیاری از کشورهای جهان گسترش یافته است. این جریان با شعار میانه‌روی، قرائتی خاص از اسلام را ترویج می‌کنند که با لیبرالیسم غربی مشکلی ندارد و از این جهت نقطه مقابل گفتمان انقلاب اسلامی، جریان‌های اسلام‌گرای غیرهمسو با غرب قرار می‌گیرد.

واقعیت این است که داور مرکزی گفتمان انقلاب اسلامی، اسلام ناب محمدی (ص) است که اعتدال و میانه‌روی را در ذات خود دارد، اما با لیبرال دموکراسی غربی و نظام سلطه به سرکردگی آمریکا که گفتمان لیبرال را نمایندگی می‌کند، تعارض ماهوی و ساختاری دارد. در واقع، اسلام دین اعتدال و میانه است، لکن غربی‌ها با تعریف خاص از این واژه، می‌خواهند که جریان فکری سیاسی در جهان اسلام را که در تضاد با اهداف و منافع آن‌ها قرار ندارد، به عنوان جریان میانه‌رو و اعتدالی معرفی کرده و پیروان اسلام اصیل و ناب را، شارو و افراطی معرفی کنند.

شناخت بیشتر دیدگاه‌ها و خط‌مشی جریان گولن و فهم دقیق‌تر از موقعیت این جنبش در ترکیه و در سطح جهان اسلام، مستلزم واکاوی مبانی نظری، ماهیت، ساختار و کارکردهای جنبش خدمت به رهبری گولن است. از این رو، مؤسسه فرهنگی هنری صبح حضور امید با همکاری آقای رحمت‌الله فلاح، پژوهشگر ارشد

مسائل ترکیه - اوراسیا، اقدام به تهیه و انتشار این کتاب کرد. مؤلف که برخی از آثار وی درباره مسائل ترکیه در نشریات و رسانه‌های کشور نیز منتشر شده است، مطالعات زیادی درباره جنبش گولن دارد. وی، از سال ۱۳۸۷ تحقیقات مستمری را در این باره شروع کرد و به دلیل آشنایی به زبان ترکی، علاوه بر مطالعه چندین عنوان از کتاب‌های گولن و صدها مقاله در مورد جماعت نور، ده‌ها مناظره و میزگرد تلویزیونی کارشناسان در شبکه‌های دولتی و خصوصی ترکیه را مشاهده و تحلیل کرد و منابع و کتب‌های متعددی که در موافقت و یا مخالفت با جنبش گولن انتشار داده شده است را نیز بررسی کرد. کتاب «اردوی امام» یا «دوکونان یانار» به معنی «کنار شعله‌ور شده می» رزی» به قلم احمد شیک رئیس پلیس سابق آنکارا یک نمونه از این کتاب‌ها است. این کتاب در سال ۲۰۱۰ منتشر شد. احمد شیک به علت اتهامات سنگین علیه جماعت گولن به ده ماه زندان محکوم شد. در مقابل، کتاب خانم هلن روسی ایبو شهروند ایرانی با عنوان «حرکت گولن» نمونه دیگر از این منابع است. این کتاب پایان‌نامه وی در دوره دکتری بود و خانم هلن روسی برای تهیه این کتاب، تحقیقات عمیقی روی جماعت گولن انجام داده بود. البته در پژوهش حاضر، تحلیل‌های هاکان یاوز، اندیشمند ترکیه‌ای مقیم آمریکا بیشتر مورد توجه و بهره‌برداری آقای رحمت‌الله فلاح قرار گرفت. در نگاه مؤلف، تحلیل‌های یاوز علاوه بر ماهیت فلسفی، جنس سیاست و فرهنگ در ترکیه، عمیق‌تر از سایر ترکیه‌شناسان کالبدشکافی می‌کند و تحقیق‌های وی از فضای ترکیه و رزی به دور بوده است.

نگارنده، در فصل اول و دوم کتاب به بررسی ریشه‌های معرفتی، مبانی نظری و ماهیت‌شناسی جنبش گولن پرداخت. در فصل سوم، رویکرد آمریکایی به روایت گولنیسم را بررسی کرده است. فصل چهارم کتاب درباره فعالیت‌های جماعت گولن

در حوزه‌های مختلف آموزشی، امنیتی و ورزشی است. بنیان‌های نظری و عملی سرمایه و رسانه جنبش گولن در فصل پنجم مورد بررسی قرار گرفته است. فصل ششم کتاب به واکاوی کودتای ۲۵ تیر ترکیه و بررسی عوامل کودتا و دلایل شکست آن اشاره دارد. فصل هفتم و پایانی نیز نسبت گفتمان جماعت گولن را با گفتمان انقلاب اسلامی مورد بررسی قرار داده است.

مؤسسه صبح حضور امید، این کتاب را در دسترس همه کسانی که به امنیت و آرامش در منطقه، گسترش همکاری بین همسایگان، پیشرفت و تعالی جمهوری اسلامی ایران و تفکات گفتنانی انقلاب اسلامی علاقمند هستند، قرار می‌دهد و از آقای رحمت‌الله نلاج که در نگارش این کتاب اهتمام ورزیدند، تشکر می‌کند.

موسسه فرهنگی هنری

صبح حضور امید